

ЕКСПЕРТНІ ВИСНОВКИ
щодо чергової акредитаційної експертизи
підготовки фахівців галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»
напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг»
освітньо- кваліфікаційного рівня «Бакалавр»
у Сумському національному аграрному університеті

Відповідно до законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 9.08.2001 року № 978, Постанови Кабінету Міністрів від 8.08.2007 р. № 1019 «Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг», наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу» від 13.06.2012 р. №689 та наказу МОН України № 497 - А від 04.04.2017 р. експертна комісія у складі:

голови експертної комісії – Писаренка Володимира Вікторовича, завідувача кафедри маркетингу Полтавської державної аграрної академії, доктора економічних наук, професора;

члена експертної комісії – Легези Дар'ї Георгіївни, завідувача кафедри маркетингу Таврійського державного агротехнологічного університету, доктора економічних наук, доцента;

у період з 11.04.2017 р. по 13.04.2017 р. розглянула подану Сумським національним аграрним університетом акредитаційну справу та провела безпосередньо на місці перевірку діяльності щодо підготовки фахівців галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Під час проведення акредитаційної експертизи комісія в своїй роботі керувалася Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», постановами Кабінету Міністрів України від 09.08.2001р. №978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах» (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 31.10.2011р. № 1124, від 15.08.2012р. № 801, від 18.09.2013р. №692, від 27.05.2014р. №507), від 30.12.2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», наказами Міністерства

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

освіти та науки, молоді та спорту України від 29.11.2011р. №1377 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 24.12.2003р. № 847», від 13.06.2012р. №689 «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу», наказом Міністерства освіти і науки України від 15.12.2016р. №389-А «Про проведення акредитаційної експертизи» та листів Міністерства освіти і науки України від 11.10.2013р. №1/9-711, від 21.10.2013р. №1/9-733, від 23.10.2013р. №1/9-774 «Щодо змін у сфері акредитації та ліцензування (далі – нормативи та вимоги).

За підсумками експертного оцінювання безпосередньо на місці комісія констатує:

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Сумський національний аграрний університет – вищий навчальний заклад четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації у галузі сільського господарства, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним науково-методичним центром у сфері своєї діяльності та має відповідний рівень кадрового й матеріального забезпечення. Університет засновано на державній формі власності та підпорядковано Міністерству освіти і науки України.

Сумський національний аграрний університет було відкрито в квітні 1977 року як філію Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В.Докучаєва. У 1990 році філія реформована в інститут. У 1997 році рішенням Державної акредитаційної комісії інститут отримав статус університету. Сумський державний аграрний університет створений відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 744 на базі Сумського державного сільськогосподарського інституту.

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Указом Президента України від 07.08.2001 № 591 університету надано статус національного. Відповідно до рішення Державної акредитаційної комісії від 27.11.2007 № 68 університет акредитовано за статусом IV (четвертого) рівня і видано сертифікат РД – IV №193846 від 11.12.2007, термін дії якого 01.07.2017.

Місцезнаходження Сумського національного аграрного університету: 40021, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва, 160 тел. (0542) 78-74-76, факс (0542)78-74-78, admin@sau.sumy.ua; Web-сайт: www.sau.sumy.ua.

При проведенні експертизи були перевірені оригінали таких документів та матеріалів:

1. Статут Сумського національного аграрного університету (Ідентифікаційний код 00493014);

2. Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи (Серія А00 № 111927);

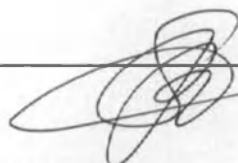
3. Ліцензія Міністерства освіти і науки України про надання освітніх послуг СНАУ (Серія АЕ № 636493);

4. Сертифікат про акредитацію за статусом вищого закладу освіти IV рівня акредитації РД-IV № 193846 від 27.11.2007 р.;

5. Довідка № 19-Д-428 від 27.01.2009 р. про внесення вищого навчального закладу до Державного реєстру вищих навчальних закладів України;

6. Паспорт санітарно-технічного стану приміщень, які використовуються при провадженні освітньої діяльності, з висновком санітарно-гігієнічної експертизи Сумської міської санітарно-епідемічної станції про відповідність санітарно-технічного стану приміщень санітарним нормам і правилам, правилам техніки безпеки, і можливість провадження навчального процесу в них.

Наявність оригіналів засновницьких документів засвідчується.

З 2005 року університет очолює доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України Ладика Володимир Іванович. Освіта вища, у 1984 році закінчив Сумський філіал Харківського сільськогосподарського університету ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «Зоотехнія» (диплом ІВ-1 № 214614 від 23.03.1984 р.). У 1990 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення сільськогосподарських тварин (диплом СХ № 012872). Доцент кафедри технології виробництва молока і яловичини (атестат ДЦ № 003038). У 2000 році захистив докторську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення та селекція тварин (диплом ДД № 001344). У 2009 році Ладика В.І. - професор кафедри спеціальної зоотехнії (атестат ПР №002351). У 2002 році Українська академія аграрних наук обрала Ладику В.І. членом-кореспондентом зі спеціальності 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення тварин. У 2010 році Ладика В.І. – академік Національної академії аграрних наук України (диплом А №0121).

Сумський національний аграрний університет проводить навчання за 24 спеціальностями за II, III, IV рівнями акредитації.

На восьми факультетах СНАУ станом на 01.02.2017 р. загальний контингент студентів складав 7198 осіб, з них 4084 навчаються за денною формою та 3114 – за заочною формою, який представлений в таблиці 1.

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Таблиця 1

**Загальна характеристика Сумського національного аграрного
університету, станом на 01.02.2017 р.**

№ з/п	Показники діяльності	Кількісні параметри	
		Денна (очна) форма навчання	Заочна форма навчання
1	Ліцензований обсяг вищого навчального закладу (осіб)		
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
	- бакалавр (осіб)	2430	2645
	- спеціаліст (осіб)	1315	2730
	- магістр (осіб)	1127	392
2	Кількість студентів, курсантів, слухачів разом:	7198	
	у т.ч. за формами навчання:		
	- денна (осіб)	4084	-
	- вечірня (осіб)	-	-
	- заочна (осіб)	-	3114
	та у відокремлених структурних підрозділах	2843	661
3	Кількість навчальних груп (одиниць)	152	119
4	Кількість напрямів підготовки та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців, (одиниць):	21	14
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:	-	-
	- бакалавр (одиниць)	24	21
	- спеціаліста (одиниць)	18	17
	- магістра (одиниць)	19	14
5	Кількість кафедр (циклових (предметних) комісій), (одиниць):	51	
	з них випускних (одиниць):	46	
6	Кількість факультетів (відділень), одиниць:	8	
7	Загальні навчальні площі, будівель (кв. м) з них:	243185	
	- власні (кв. м)	243185	
	- орендовані (кв. м)	-	
8	Навчальні площі, які здаються навчальним закладом в оренду (кв. м)	353,7	
9	Інше. Загальна кількість відокремлених структурних підрозділів (ВСП)	6	

Голова експертної комісії:

V.V. Писаренко

**СКЛАД КАФЕДР
І ХАРАКТЕРИСТИКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ЩО ПРАЦЮЮТЬ НА ФАКУЛЬТЕТІ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
станом на 1.04.2017р.**

№ з/п	Назва кафедри	Професорсько-викладацький склад, осіб, %	З них працюють						
			На постійній основі				Сумісники (зовнішні)		
			Разом, осіб, %	у тому числі			у тому числі		
				Доктори наук, професори, осіб, %	Канд. наук, доценти, осіб, %	Без наукових ступенів і звань, осіб, %	Разом, осіб, %	Доктори наук, професори, осіб, %	Канд. наук, доценти, осіб, %
1.	Економіки	27/100,0	27/100,0	4/14,8	16/59,3	7/25,9	-	-	-
2.	Кібернетики та інформатики	8/100,0	8/100,0	-	5/62,5	3/37,5	-	-	-
3.	Логістики та виробничого менеджменту	7/100,0	7/100,0	-	6/85,7	1/14,3	-	-	-
4.	Менеджменту в галузях АПК	10/100,0	10/100,0	-	7/70,0	3/30,0	-	-	-
5.	Менеджменту ЗЕД та своінтеграції	12/100,0	10/83,3	1/8,3	8/66,7	1/8,3	2/16,7	-	1/8,3
6.	Економічного контролю і аудиту	7/100,0	6/85,7	2/28,6	4/57,1	-	1/14,3	-	-
7.	Статистики, АГД та маркетингу (виpusкова кафедра)	17/100,0	16/94,1	3/17,6	10/58,9	3/17,6	1/5,9	-	1/5,9
8.	Бухгалтерського обліку	14/100,0	12/85,7	1/7,1	6/42,9	5/35,7	2/14,3	-	-
9.	Фінансів	18/100,0	16/88,8	1/5,5	13/72,2	2/11,1	2/11,2	-	1/5,5
	Разом	120/100,0	112/93,3	12/10,0	75/62,5	25/20,8	8/6,7	-	3/2,5

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Усього СНАУ має право підготовки фахівців за 21 напрямом підготовки загальним ліцензованим обсягом прийому (бакалаврів, спеціалістів і магістрів за всіма формами навчання) – 7198 осіб, у т. ч. 4084 осіб денної форми навчання.

Навчально-матеріальна база СНАУ включає: 9 спеціалізованих навчальних корпусів, майстерні для проведення лабораторно-практичних занять студентів інженерних спеціальностей, полігони, споруди інженерно-технічного забезпечення, науково-дослідні підрозділи. Загальна площа на одного студента складає в університеті - складала 34,6 м², розрахункова кількість комп'ютеризованих навчальних місць на 100 студентів – 13,9 м².

Після проведення перерозподілу за напрямками підготовки загальна площа Сумського НАУ становить 364780 м², в тому числі навчальна площа – 243185 м², площа навчально-допоміжних споруд (н.в. майстерні, полігони, споруди інженерно – технічного забезпечення, науково – дослідні лабораторії) – 121595 м²

Навчальний та науково-дослідний процеси в університеті забезпечують 51 кафедра, на яких працюють 53 докторів наук і 48 професорів, 267 кандидатів наук і 193 доценти. У колективі працюють: 1 академік Академії наук, 4 члени-кореспонденти інженерної АНУ, член-кореспондент УААН, 3 заслужені працівники народної освіти, 5 відмінників освіти України, заслужений працівник науки і техніки, заслужений юрист України, заслужений економіст України, лауреат державної премії, інші висококваліфіковані викладачі.

Випусковою кафедрою для підготовки бакалаврів з напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» є кафедра Статистики, АГД та маркетингу, яка забезпечує професійну та практичну підготовку. До підготовки фахівців з напряму підготовки «Маркетинг» для забезпечення викладання відповідних дисциплін залучені також інші кафедри університету.

На підставі розгляду оригіналів основних засновницьких документів, ліцензій та сертифікатів про акредитацію, наданих матеріалів, спілкування з керівництвом та відповідальними особами СНАУ, а також вивчення реального стану справ в Сумському НАУ експертна комісія дійшла до наступного.

Висновок. Матеріали, що подані СНАУ до МОН України разом із заявою про акредитацію підготовки бакалаврів з напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг», за переліком, обсягом та повнотою в цілому відповідають вимогам Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах та нормативним документам Міністерства освіти і науки України.

2. ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ

Згідно з ліцензією Міністерства освіти і науки України від 19.06.2015 р. Серія АЕ № 636493 ліцензований обсяг прийому студентів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» становить 100 осіб денної форми навчання та 50 осіб заочної форми навчання. Прийом здійснюється відповідно до вимог ліцензійного обсягу.

Значна увага керівництва університету, факультетів і кафедр приділяється проведенню профорієнтаційної роботи серед абітурієнтів - випускників шкіл та коледжів. Кожного року складається план профорієнтаційної роботи кафедри. Форми та методи профорієнтаційної роботи різнопланові: проведення зустрічей викладачів з майбутніми абітурієнтами та їх батьками, виступи з лекціями у профільних класах загальноосвітніх закладів м. Суми, проведення «Днів відкритих дверей університету», олімпіад, наукових конкурсів та засідань гуртків, виступів КВК.

Співробітниками випускової кафедри Статистики, АГД та маркетингу активно проводиться профорієнтаційна робота в школах м. Суми та в школах Чернігівської та Полтавської області, технікумах та коледжах, які входять до складу навчально-науково-виробничого комплексу Сумського НАУ, де готують молодших спеціалістів за напрямом підготовки «Комерційна діяльність» та серед інших випускників коледжів Сумської області, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів за неспорідненими спеціальностями.

Формування контингенту студентів напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» наведено у табл. 3, динаміка змін – у табл. 4.

Таблиця 3

**Контингент
бакалаврів напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» Сумського
національного аграрного університету, станом на 01.10. поточного року**

Напрямок підготовки	Рік															
	2013-2014				2014-2015				2015-2016				2016-2017			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Всього студентів за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»	12	8	26	12	14	11	7	25	22	13	13	8	16	21	21	13

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Таблиця 4

**Динаміка змін контингенту студентів за напрямом підготовки
6.030507 «Маркетинг» СНАУ**

Назва показника	Рік															
	2013-2014				2014-2015				2015-2016				2016-2017			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Всього студентів на спеціальності	12	8	26	12	14	11	7	25	22	13	13	8	16	21	21	13
Всього студентів на 01.10. відповідного року	12	8	26	12	14	11	7	25	22	13	13	8	16	21	21	13
Кількість студентів, яких відраховано (всього):	1	3	1	1	-	-	-	-	5	-	1	1	-	-	-	-
в т.ч. - за невиконання навчального плану	-	2	-	1	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-
- за грубі порушення дисципліни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- у зв'язку з переведенням до інших ВНЗ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- інші причини (за власним бажанням)	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Кількість студентів, які зараховані на старші курси (всього):	-	-	12	-	-	-	2	-	-	-	6	1	-	4	8	-
в т.ч. - переведених із інших ВНЗ	-	-	12	-	-	-	2	-	-	-	6	-	-	2	8	-
- поновлених на навчання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-

Для надання допомоги студентам щодо орієнтації на ринку праці та можливості працевлаштування випускників ректоратом разом з Радою студентів і аспірантів університету проводяться «Дні кар'єри» із запрошенням представників підприємств і організацій різних форм власності та підпорядкування, які спроможні використовувати інтелектуальний потенціал бакалаврів з маркетингу.

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Проаналізувавши показники формування контингенту студентів за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» комісія встановила, що СНАУ протягом 2013-2017 навчальних років в достатньому обсязі використовував ліцензійний обсяг для підготовки фахівців з даної спеціальності.

Зарахування студентів для здобуття ОКР «Бакалавр» здійснюється згідно з Правилами прийому до Сумського національного аграрного університету, погодженими з МОН України у встановленому порядку.

Висновок: Експертна комісія зазначає, що у Сумському національному аграрному університеті достатню увагу приділяють профорієнтаційній роботі як на рівні факультету, так і на рівні випускової кафедри статистики, аналізу господарської діяльності та маркетингу, яка у динамічних економічних умовах сьогодення прикладає максимум зусиль для того, щоб оперативно реагувати на зміни, що відбуваються в освіті та виробництві, управлінні економічним, соціальним і інноваційним розвитком регіонів та держави. Ліцензійний обсяг підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» використовується в належній кількості відповідно до ліцензійних умов.

3. ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Організація освітнього процесу у СНАУ регламентується чинними нормативно-правовими документами та стандартами вищої освіти, а також системою внутрішніх положень СНАУ.

Освітній процес із підготовки студентів ОКР «Бакалавр» за напрямом підготовки «Маркетинг» здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ», Концепції освітньої діяльності СНАУ, Комплексної цільової програми розвитку СНАУ до 2020 року тощо. Зміст навчання формується на основі освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та визначається освітньо-професійною програмою (ОПП), структурно-логічною схемою підготовки, навчальними планами, робочими навчальними планами, програмами навчальних дисциплін, нормативними документами органів державного управління та університету і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні навчальних занять та інших видів освітньої діяльності.

Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра маркетолога містить анотації навчальних дисциплін, які представлено у навчальному плані підготовки бакалаврів за освітньо - професійним рівнем.

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Структуру анотацій побудовано з урахуванням компетентного підходу і містить інформацію щодо мети, завдань, предмету навчальної дисципліни, а також включає місце навчальної дисципліни у освітньому процесі з підготовки бакалаврів, знань та вмінь, які формуються під час вивчення дисципліни, зміст дисципліни за темами.

Концепція освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету визначається його статусом національного вищого навчального закладу аграрного профілю, головною метою якого є подальше інтегрування у світову освітню систему та утвердження у статусі міжнародного.

Навчальний план підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» відповідає вимогам ОКХ та ОПП.

Висновок: Експертна комісія констатує: за результатами перевірки у відповідності до освітньої кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми, навчальних планів і програм чинним стандартом та особливостям потреб регіону встановлено, що нормативна правова база організації навчального процесу та зміст підготовки бакалавра з напрямку підготовки 6.030507 «Маркетинг» у Сумському національному аграрному університеті відповідають державним стандартам вищої освіти і державним акредитаційним вимогам.

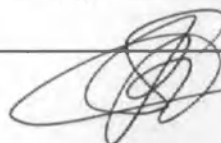
4. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Відповідно до вимог державного стандарту вищої освіти за типовою формою розроблено навчальні та робочі навчальні плани, які затверджені ректором СНАУ в установленому порядку і які відображають безперервність, наступність та ступневість підготовки фахівців.

Усі навчальні дисципліни навчального плану забезпечені навчально-методичними комплексами (у тому числі навчальними програмами та робочими програмами), зміст і склад яких відповідає вимогам чинного законодавства, відображають вимоги до змісту підготовки фахівців і затверджені в установленому порядку.

Кафедри забезпечують навчальний процес методичними та інформаційними матеріалами в достатньому обсязі відносно нормативних потреб. Навчально-методичний комплекс спеціальності включає: концепцію підготовки зі спеціальності; освітньо-кваліфікаційну характеристику; освітньо-професійну програму; навчальні плани; робочі навчальні програми дисциплін,

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

робочі програми практик та їх методичне забезпечення, тематику курсових робіт.

Навчальний план підготовки бакалавра складається з циклу професійно-орієнтованої гуманітарної, соціально-економічної підготовки, професійної підготовки, циклу професійної та практичної підготовки, які включають 728 академічних годин та 934 академічні години відповідно. Співвідношення цих циклів підготовки бакалаврів становить 43,8% до 56,2%.

Навчальним планом підготовки бакалавра передбачено проходження таких видів практики: навчальна практика з фаху, виробнича практика з маркетингу, комплексна практика з фаху.

Для методичного забезпечення проведення практик розроблено наскрізну програму практики, яка регламентує практичну підготовку студентів з урахуванням вмінь та навичок з фахових дисциплін.

Базами проходження комплексної практики з фаху є підприємства аграрної сфери та підприємства усіх форм власності (промисловість, переробна галузь та торгівля). Студентам маркетингологам надається перелік баз практик та потенційних місць працевлаштування з контактною інформацією роботодавців.

Атестація бакалавра передбачає складання державного екзамену з циклу загальноекономічних дисциплін (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка) та комплексного державного екзамену за фахом (маркетинг, маркетингова товарна політика, маркетингове ціноутворення, промисловий маркетинг, маркетингові дослідження). Вони включають питання фахового спрямування та професійної підготовки студентів, як важливої складової завершального етапу навчання і підготовки фахівців з маркетингової діяльності на підприємствах різних форм власності та господарювання.

Забезпечення підготовки фахівців напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» навчальними підручниками, посібниками, довідковою та іншою навчальною літературою, що знаходиться у власній бібліотеці університету, відповідає нормативам. Створено також достатній за обсягом і переліком фонд додаткової літератури, до якого входять допоміжні підручники, посібники, наукові монографії, довідникова та словникова література. На базі університету працює центр дистанційного навчання студентів, який вирішує питання планування, організації і ведення навчально-пізнавальної діяльності студентів з використанням дистанційних технологій навчання за визначеними напрямками підготовки. Науково-педагогічними працівниками розроблено та впроваджено в навчальний процес дистанційні курси викладання дисциплін на базі e-learning платформи Moodle.

Крім того, в Сумському НАУ створена база електронної бібліотеки та дистанційного навчання. Студенти забезпечені кодами доступу до усіх навчальних курсів у мережі університету.

Експертна комісія зазначає доцільність збільшення фонду навчальних посібників із дисциплін «Маркетингове ціноутворення», «Аграрний маркетинг», «Електронна комерція», оскільки наявна в бібліотеці СНАУ основна література – це розроблені авторськими колективами СНАУ курси лекцій із зазначених дисциплін.

Науково-педагогічні працівники кафедри Статистики, АГД та маркетингу та інших кафедр, які здійснюють викладання навчальних дисциплін досить активно працюють над постійним вдосконаленням методичного забезпечення навчальних дисциплін (практичних занять, курсового проектування, самостійної роботи студентів, застосування прикладних, комп'ютерних програм в навчальному процесі). На кафедрах постійно оновлюється навчально-методичне забезпечення з кожної дисципліни у відповідності до навчального плану.

Викладачами впроваджуються в навчальний процес нові технології викладання дисциплін (проведення ділових ігор, викладання лекцій з залученням керівників підприємств та провідних маркетингологів сучасності). Широко застосовується практика ведення лекцій за допомогою мультимедійного супроводу, що робить процес навчання більш результативним та ефективним.

Висновок: Експертна комісія констатує, що наявне методичне, організаційне та інформаційне забезпечення навчального процесу підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» відповідає державним вимогам до акредитації спеціальності. В результаті експертного контролю встановлено, що забезпечення студентів підручниками і посібниками із власного бібліотечного фонду складає 100%.

5. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Кафедра Статистики, АГД та маркетингу Сумського НАУ є випусковою кафедрою фахівців за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг». У своїй діяльності кафедра керується Законом України «Про вищу освіту», нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України, внутрішніми нормативними документами Сумського НАУ.

Підготовку фахівців напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» за

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» забезпечують викладачі майже всіх кафедр університету: економіки, кібернетики та інформатики, менеджменту ЗЕД та євро інтеграції, бухгалтерського обліку; статистики, АГД та маркетингу; іноземних мов, менеджменту в галузях АПК, філософії, вищої математики, фінансів, економічного контролю та аудиту тощо.

Підготовку бакалаврів напряму 6.030507 «Маркетинг» забезпечують висококваліфіковані науково-педагогічні працівники кафедр університету – 45 осіб. З них професорів, докторів наук – 2 особи (4,5%); доцентів, кандидатів наук – 37 осіб (82,2%); без наукових ступенів – 6 осіб (13,3%). Частка науково-педагогічних працівників, які працюють на постійній основі, становить 100 %.

Всі науково-педагогічні працівники мають відповідну базову освіту, необхідний стаж роботи та наукові публікації за фахом, проходили підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років. При цьому, більше 90% із загального складу науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес бакалаврів напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» мають науковий ступінь та вчене звання.

Експертною комісією проаналізовано дотримання Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти. Зокрема, встановлено, що науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та вченими званнями забезпечують викладання 100 % лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності. Важливим моментом у розробці стратегії формування кадрового потенціалу університету є забезпечення фахової підготовки зі спеціальності «Маркетинг» з урахуванням специфіки управлінської діяльності та галузевих особливостей.

Підвищення кваліфікації викладачів здійснюється своєчасно відповідно до затверджених планів підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу університету на поточний навчальний рік та перспективного плану підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу СНАУ (на 5 років). Згідно з планом підвищення кваліфікації, розробленими на кафедрах, всі викладачі протягом п'яти років проходили стажування та підвищують свою кваліфікацію в підприємствах та організаціях, установах НААН України, у вітчизняних та іноземних вищих навчальних закладах. Передбачені такі форми підвищення кваліфікації як стажування зі спеціальності у вищих навчальних закладах України, установах та в інших структурних підрозділах підприємств аграрної сфери. Крім того, для підвищення інформаційної кваліфікації науково-педагогічних працівників проводиться спецкурс з освоєння викладачами спеціальних програм Excel, Mathcad, програм дистанційного навчання (MOODLE) та інших, які використовуються під час проведення

практичних занять із студентами.

Навчальний процес будується на використанні сучасних інформаційних технологій та інших технічних засобів навчання, способів і методів, які сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у сфері управління якістю продукції та розробки і впровадження новітніх інформаційних технологій.

Підвищення кваліфікації викладачів проводиться з урахуванням дисциплін, які вони викладають. План проходження стажування і підвищення кваліфікації виконано у повному обсязі, що відповідає умовам акредитації.

Завідувач випускової кафедри Статистики, АГД та маркетингу – кандидат економічних наук, доцент Устік Т.В., працює на постійній основі в університеті з 2001р., має практичний досвід роботи в реальному секторі економіки. У 2016 році закріплена тема докторської дисертації: «Маркетингові стратегії аграрних підприємств в контексті сталого розвитку: теорія, методологія, практика». Вчене звання – доцент кафедри товарознавства (атестат 12 ДЦ №031102 від 17.05.2012 р.).

Бакалаври з маркетингу мають змогу продовжувати підвищення кваліфікації в межах навчання за ступенем вищої освіти «Магістр».

На кафедрі проводиться значна робота щодо подальшого розвитку наукової діяльності випускової кафедри. Здійснюється науково-дослідна робота прикладного та фундаментального характеру. За результатами наукових досліджень кафедри упродовж 2013-2016 років виконано та захищено 3 дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук і одну роботу – на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, 88,3 % викладачів кафедри має стаж науково-педагогічної роботи понад 10 років.

Науково-педагогічний персонал кафедри постійно працює над виконанням науково-дослідної тематики: «Розвиток інноваційного маркетингу сільськогосподарських підприємств» (номер державної реєстрації 0111U008975), термін виконання - 11.2011р. - 06.2013р., метою дослідження є процес вивчення розвитку та складових інноваційного маркетингу сільськогосподарських підприємств»; «Формування та розвиток систем забезпечення конкурентоспроможності с.-г. підприємств» (номер державної реєстрації 0112U008126), термін виконання - 10.2012р. - 12.2014р., метою дослідження є удосконалення теоретико- методичних засад розвитку системи забезпечення конкурентоспроможності с.-г. підприємств, розробка моделі розвитку конкурентоспроможного підприємства; «Оцінка рівня страхового захисту сільськогосподарських підприємств» (номер державної реєстрації

0115U001052), термін виконання - 01.2015р. -12.2017р., метою дослідження є вивчення рівня та видів страхування, що використовують сільськогосподарські підприємства; та «Організаційно – економічне забезпечення розвитку ринку агропродовольчої продукції» (номер державної реєстрації 0116U002755), термін виконання - 03.2016р. - 03.2020р., метою дослідження є удосконалення теоретико - методичних основ маркетингового забезпечення ринків агропродовольчої продукції.

Доценти кафедри статистики, АГД та маркетингу беруть активну участь в циклі тематичних навчально-практичних семінарів, які проводяться центром розвитку сільських громад Сумського національного аграрного університету. Семінари проводяться за темами, зокрема: «Сучасні технології виробництва та реалізації продукції овочівництва», «Сучасні технології з вирощування та переробки фруктів», «Сучасні технології з виробництва, переробки та зберігання молока», «Сучасні технології з виробництва, переробки та зберігання м'яса» в містах - Глухові, Ромнах, Охтирці, Сумах для сільських голів громад, фермерів, підприємців та зацікавлених осіб.

Спрямування наукової діяльності Сумського НАУ зорієнтовано на проведення фундаментальних, прикладних досліджень і розробок, які направлені на створення та розробку нових технологій функціонування аграрного ринку України, інноваційних моделей структурної перебудови та економічного зростання національної економіки, її адаптації до сприйняття позитивних змін у глобальному економічному просторі.

Викладачі систематично беруть участь у роботі національних та міжнародних наукових симпозіумів, конференцій та семінарів, що проводяться як в Україні, так і за її межами (Польща, Грузія, Литва, Чехія, Словаччина). Значна увага надається залученню студентів до наукової роботи - написання наукових робіт, участь у науково-практичних конференціях .

При кафедрах університету працюють студентські наукові гуртки, в яких студенти опановують методику наукових досліджень по заданій тематиці, беруть участь у виконанні державної, госпдоговірної та ініціативної тематики, що ведеться викладачами СНАУ.

Висновок: Експертна комісія відзначає, що якісні та кількісні показники кадрового забезпечення навчального процесу підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» у Сумському національному аграрному університеті відповідають державним вимогам до акредитації спеціальності. Якісний склад науково-педагогічного персоналу факультету, їхня ділова та професійна майстерність спроможні забезпечити підготовку фахівців напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» .

6. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Матеріально-технічне забезпечення напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» складається з матеріальної бази як загально-університетського рівня, так і рівня випускової кафедри.

Загальна площа приміщень, що використовуються в навчальному процесі, становить 364779,8 м², у т. ч. площа приміщень для занять становить 249788 м², у т. ч. навчально-допоміжна – 1419 м² (комп'ютерні лабораторії та спортивні зали), службові приміщення – 4580 м².

Навчальна площа в розрахунку на одного студента денної форми навчання за фактичним контингентом в цілому по університету складає 34,6 м², що відповідає питомим показникам площ навчальних приміщень, лабораторій, кабінетів, спортивних приміщень, актових залів та клубних приміщень, вказаних у ДБН України.

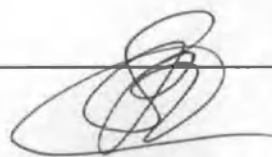
Таким чином, наявні приміщення (навчальні, навчально-виробничі, побутові, спортивні та інші) відповідають санітарним нормам і правилам, державним будівельним нормам України.

Кількість лекційних аудиторій, аудиторій для проведення практичних, семінарських та лабораторних занять, навчально-виховних заходів, достатня для здійснення навчальної діяльності в університеті, у тому числі – для підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг».

Підготовка бакалаврів за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» передбачає також заняття у комп'ютерних класах, тому у навчальному процесі активно використовується комп'ютерне обладнання. Лекційні аудиторії у більшості оснащені мультимедійним обладнанням, що дозволяє викладати матеріал на сучасному науково-методичному рівні. Більшість лекційних аудиторій розташована амфітеатром, що створює сприятливі умови для здійснення навчального процесу. У потокових аудиторіях є пристосування для розміщення наочних посібників. У цілому матеріально-технічна база факультету забезпечує належний рівень підготовки фахівців та відповідає державним вимогам.

Факультет економіки та менеджменту має необхідну матеріально-технічну базу для провадження освітньої діяльності за напрямом 6.030507 «Маркетинг». Приміщення для занять студентів включають учбові лабораторії та кабінети для проведення лабораторних і практичних занять, вони відповідають вимогам навчального процесу.

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Усі кабінети та лабораторії використовуються також для індивідуальної та самостійної роботи студентів.

За випусковою кафедрою менеджменту Статистики, АГД та маркетингу закріплені три викладацькі кімнати, кабінет завідувача кафедри, навчально-тренінгова лабораторія з маркетингових досліджень, які становлять її аудиторний фонд.

Матеріально-технічне оснащення навчальних спеціалізованих кабінетів і лабораторій є сучасним, відповідає вимогам та дозволяє у повному обсязі забезпечити виконання навчальних програм з навчальних дисциплін.

Матеріальна база СНАУ постійно поліпшується. Проводиться переоснащення та обладнання сучасними технічними засобами навчання лабораторій і лекційних аудиторій.

Загальна площа бібліотеки (у тому числі читальні зали) 20514 м². Бібліотека університету обслуговує студентів, професорсько-викладацький склад, аспірантів, навчально-допоміжний склад, слухачів курсів, які функціонують при університеті, студентів факультету підготовки іноземних громадян, студентів Інституту післядипломної освіти та дорадництва, а також користувачів з інших закладів освіти та організацій. Читальні зали Сумського НАУ налічують 400 посадкових місць. Фонд літератури складає 284749 примірників. У тому числі:

- наукової – 52 573; - навчальної – 127 308;
- на нетрадиційних носіях інформації – 661;
- періодичних видань – 171.

Кількість читачів за єдиним реєстраційним обліком – 8869, обслуговуються всіма підрозділами бібліотеки – 22 004. Загальна кількість відвідувань – 204 229. Загальна кількість книговидач – 672 899 примірників.

Бібліотека має автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему – 3 АРМ, електронний пошуковий апарат (електронний каталог і електронна картотека статей) – 98 тис. записів.

Забезпечення житловою площею студентів в університеті здійснюється в 4 гуртожитках. Студенти факультету економіки і менеджменту проживають у гуртожитку № 4 по вул. Г. Кондратьєва, 160/3. Житлова площа на 1 особу, яка проживає у гуртожитку, складає близько 6,5 м². Забезпеченість місцями у гуртожитку - 100%.

Заняття з фізичної культури та спорту, робота спортивних секцій проходять у власному спортивному комплексі, до складу якого входить спортивний майданчик площею 8000 м² та три спортивні зали площею 7040,0 м².

У спортивному комплексі проходить навчання студентів в спортивних секціях, проводяться спортивні змагання.

Висновок: В цілому, матеріально - технічна база Сумського НАУ забезпечує проведення на належному рівні теоретичних, практичних та семінарських занять. Аудиторний фонд відповідає нормативам санітарно-технічних вимог і матеріально-технічному забезпеченню навчального процесу підготовки фахівців з напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» у Сумському національному аграрному університеті відповідає державним вимогам до акредитації спеціальності.

7. ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ І ВИКОРИСТАННЯ ВИПУСКНИКІВ

В університеті здійснюється рейтингове оцінювання знань студентів після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (змістового модуля) з певної дисципліни і на підсумковому контролі знань.

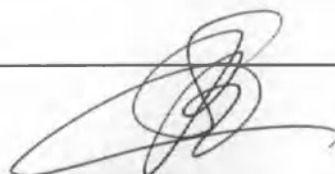
Рейтингове оцінювання знань студентів із навчальних дисциплін, захисту курсових робіт (проектів), звітів за всі види практик (навчальної та виробничої), складання державних екзаменів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Рівень підготовки бакалаврів експертною комісією оцінено на підставі результатів виконання студентами напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» комплексних контрольних робіт (ККР), зовнішньої експертизи курсових проектів, аналізу відгуків керівників підприємств, організацій і установ, де працюють випускники факультету економіки і менеджменту.

Студенти напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» виконували комплексні контрольні роботи (ККР) з навчальних дисциплін: «Історія України», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Маркетингова товарна політика», «Маркетингове ціноутворення». Винесені питання охоплювали програми всього курсу. Оцінка виконання ККР здійснювалась за прийнятими критеріями, оформлення ККР відповідає діючим положенням. Зведена відомість результатів перевірки знань студентів з напряму підготовки «Маркетинг» представлена в таблиці 5.

Абсолютна успішність з циклу дисциплін гуманітарної підготовки – 95,5 % при показниках якісної успішності 54,5 %, з дисциплін природно - наукової та загальноекономічної підготовки абсолютна успішність склала 100%, якісна успішність – 55,4%, з дисциплін циклу професійної підготовки рівень показників абсолютної успішності становить 100%, тоді як показники якісної успішності склали 63,8%. Ці показники відповідають державним акредитаційним вимогам за ОКР«Бакалавр».

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Таблиця 5

**Результати виконання комплексних контрольних робіт (самоаналіз) студентами
з напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» СНАУ, ОКР «Бакалавр»**

№ пор.	Дисципліна	Шифр і назва спеціальності	Група	К-ть студентів	Виконували ККР		Одержали оцінки при самоаналізі				Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %
					к-ть	%	5	4	3	2		
3 дисциплін циклу гуманітарної підготовки												
1	Історія України	6.030507 «Маркетинг»	МАР 1501	22	22	100	2 (9%)	10 (45,5%)	9 (41,5%)	1 (4,5%)	95,5	54,5
Середній показник за циклом						100	9,0	45,5	41,5	4,5	95,5	54,5
3 дисциплін природничо-наукової та загальноекономічної підготовки												
2	Макроекономіка	6.030507 «Маркетинг»	МАР 1401	13	13	100	1 (7,7 %)	6 (46,2 %)	6 (46,1 %)	-	100,0	53,8
3	Економіка підприємства	6.030507 «Маркетинг»	МАР 1301	7	7	100	-	4 (57,0 %)	3 (43,0%)	-	100,0	57,1
Середній показник за циклом						100	3,8	51,6	44,5	-	100,0	55,4
3 дисциплін циклу професійної підготовки												
4	Маркетинг	6.030507 «Маркетинг»	МАР 1301, 1501с.т.	12	12	100	2 (16,6%)	5 (41,7%)	5 (41,7%)	-	100,0	58,3
5	Маркетингова товарна політика	6.030507 «Маркетинг»	МАР 1201	6	6	100	1 (16,6%)	3 (50,0%)	2 (33,4%)	-	100,0	66,6
6	Маркетингове ціноутворення	6.030507 «Маркетинг»	МАР 1201	6	6	100	1 (16,6%)	3 (50,0%)	2 (33,4%)	-	100,0	66,6
Середній показник за циклом						100	16,6	47,2	36,1	-	100,0	63,8
Середній показник						100	9,8	48,2	39,8	4,5	98,5	58,0

Голова комісії

В.В.Писаренко

Член комісії

Д.Г. Легеза

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Навчальним планом підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» передбачено виконання курсових робіт з дисциплін: Політекономія – 2 семестр; Економіка підприємства – 3 семестр; Маркетинг – 6 семестр; Аналіз господарської діяльності – 7 семестр; Міждисциплінарна курсова робота (маркетингові дослідження, маркетингове ціноутворення, маркетингові дослідження) – 8 семестр

Актуальність і практична спрямованість курсових робіт забезпечуються кафедрою економіки та випусковою кафедрою статистики, АГД та маркетингу через систематичне творче оновлення тематики, виходячи з наукових інтересів кафедр та потреб підприємств різних форм власності та галузей економіки.

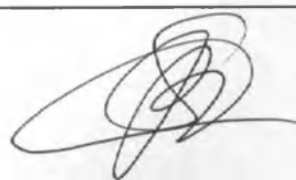
Аналіз показників виконання курсової роботи свідчить, що відсоток абсолютної успішності робіт, що перевірялись, становить 100 %, якісна успішність складає 58,0 %. При експертній оцінці курсових робіт розбіжність між оцінками комісії і оцінками членів експертної комісії склала 3 бали. Результати оцінювання якості курсових робіт наведені в табл.6.

Таблиця 6

**Результати перевірки експертною комісією якості курсових робіт
напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» СНАУ, ОКР «Бакалавр»**

Найменування дисциплін	Показники успішності				Розбіжність (+,-)
	При акредитації		При самоаналізі		
	Абсолютна успішність, %	Якість, %	Абсолютна успішність, %	Якість, %	
Курсові роботи: Політекономія	100,0	60,0	100,0	61,1	-1,1
Економіка підприємства	100,0	39,5	100,0	38,5	+1,0
Маркетинг	100,0	60,5	100,0	61,5	-1,0
Аналіз господарської діяльності	100,0	56,0	100,0	57,1	-1,1
Міждисциплінарна курсова робота	100,0	70,2	100,0	71,4	-1,2
Всього за циклом	100,0	57,2	100,0	58,0	-3,4
Виробнича практика	100,0	57,1	100,0	58,3	-1,2
Всього за циклом	100,0	57,1	100,0	58,3	-1,2
Комплексна практика з фаху	100,0	84,3	100,0	85,7	-1,4
Всього за циклом	100,0	84,3	100,0	85,7	-1,4

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Експертною комісією було проведено оцінювання якості звітів з виробничої практики та комплексної практики з фаху і засвідчено, що оцінка перевірених звітів відповідає нормативним вимогам (табл. 6).

Аналіз показників виконання звітів з виробничої практики свідчить, що відсоток абсолютної успішності звітів, що перевірялись, становить 100 %. Якісна успішність виконання звітів з виробничої практики з маркетингу та комплексної практики з фаху складає 57,1 % та 88,7 % відповідно.

Експертиза якості звітів за результатами практик (виробнича практика з маркетингу і комплексна практика з фаху) засвідчила, що звіти за структурою та змістом відповідають вимогам стандартів та програм практики, оформлені належним чином.

Аналіз показників практичної підготовки студентів свідчить про те, що рівень якості виконання звітів відповідає встановленим вимогам стосовно абсолютної та якісної успішності. Об'єктивність оцінок звітів з практики підтверджується несуттєвою розбіжністю, що відповідає вимогам акредитації.

Комісія також зазначає, що в звітах зустрічаються помилки в оформленні тексту звітів, деякі пропозиції щодо впровадження сучасних технологій управління є недостатньо обґрунтованими, відсутні деякі додатки.

Складання державної атестації студентами факультету економіки і менеджменту напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг» включає задачу державних іспитів з загальноекономічних дисциплін та дисциплін фахової підготовки.

По результатам складання державної атестації показники абсолютної та якісної успішності склали 100%. Середній бал при складанні державного іспиту з загальноекономічних дисциплін склав 4,33 бали, а при складанні державного іспиту дисциплін фахової підготовки середній бал склав 4,67.

Висновок: Якість підготовки і використання випускників Сумського національного аграрного університету за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» відповідає державним вимогам до акредитації спеціальності. Експертна комісія на місці перевірила результати залишкових знань з дисциплін гуманітарної, природничо-наукової, загальноекономічної та професійної підготовки і виявила відповідність на рівні встановлених нормативів. Розбіжність між оцінками експертів і викладачів університету під час самоаналізу відповідає державним вимогам до акредитації.

8. ПЕРЕЛІК ЗАУВАЖЕНЬ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ З ЇХ УСУНЕННЯ

Перелік зауважень, що були зроблені в період проведення попередньої акредитаційної експертизи за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр», та заходи університету щодо їх виконання представлено в таблиці 7.

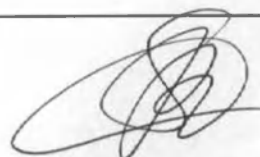
За результатами попередньої експертизи були розроблені заходи щодо усунення наявних зауважень, які наведені нижче у таблиці 7. Реалізація заходів дала позитивні результати.

Таблиця 7

ПЕРЕЛІК ЗАУВАЖЕНЬ (ПРИПИСІВ) КОНТРОЛЮЮЧИХ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЇХ УСУНЕННЯ

Контролюючий орган	Зміст зауважень	Заходи щодо усунення зауважень
Експертна комісія попередньої акредитації	Комісія рекомендує продовжити роботу по підвищенню забезпечення кадрами вищої кваліфікації та підготовці докторських і кандидатських дисертацій з напряму спеціальності	<p>За 2012-2016 рр. на кафедрі захищено 3 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук; 1 дисертація – на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук; отримано атестат – вченого звання професора кафедри Статистики, АГД та маркетингу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Блюмська-Данько К.В.. Розвиток інноваційного маркетингу у сільськогосподарських підприємствах (спеціальність 08.00.03 «Економіка і управління національним господарством»); 2. Макаренко Н.О. Організаційно-економічне регулювання сталого розвитку сільськогосподарського виробництва (спеціальність 08.00.03 «Економіка і управління національним господарством»); 3. Макарова В.В. Еколого – економічні обмеження розвитку земельно-орендних відносин в сільськогосподарському виробництві (спеціальність 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища»). 4. Данько Ю.І.– Система управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств: теорія методологія практика на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

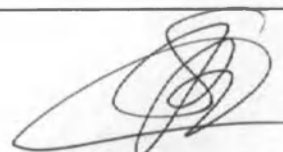
Голова експертної комісії:

V.V.Писаренко

Контролюючий орган	Зміст зауважень	Заходи щодо усунення зауважень
	<p>Комісія рекомендує посилити роботу викладачів щодо вдосконалення навчально-методичного забезпечення дисциплін та підготовки електронних навчальних посібників для самостійного вивчення дисциплін, та забезпечення індивідуальної роботи студентів.</p>	<p>Жмайлов В.М. отримав атестат професора .</p> <p>Сумський національний аграрний університет забезпечує навчальний процес за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Кафедрами факультету економіки і менеджменту підготовлені електронні навчальні курси в інформаційному середовищі Moodle з дисциплін циклу професійно-орієнтованої, гуманітарної та соціально-економічної підготовки магістрів (100% навчального плану). Сумський національний аграрний університет забезпечує навчальний процес за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Кафедрою статистики, АГД та маркетингу посилено роботу над удосконаленням методичного забезпечення навчального процесу студентів заочної форми навчання в контексті впровадження кредитно-модульної системи навчання. Зокрема, підготовлені електронні видання навчально-методичних комплексів з дисциплін циклу професійно-орієнтованої, гуманітарної та соціально-економічної підготовки бакалаврів (зокрема «Основи наукових досліджень»), циклу професійної та практичної підготовки (зокрема «Маркетинг», «Інвестиційний аналіз», «Логістика», «Поведінка споживача», «Маркетингові дослідження») (100% навчального плану).</p> <p>Науково-педагогічними працівниками інших кафедр підготовлено електронні видання навчально-методичних комплексів з усіх дисциплін циклу професійно-орієнтованої, гуманітарної та соціально-економічної підготовки (зокрема «Економіка підприємств», «Охорона праці», «Цивільний захист», «Господарське право», «Ділова іноземна мова»); циклу професійної та практичної підготовки бакалаврів «Маркетингове ціноутворення», «Інформаційні системи і технології в маркетингу», «Аграрний маркетинг», «Основи ЗЕД»).</p>
	<p>Комісія рекомендує спрямувати наукові дослідження випускової кафедри на визначення шляхів</p>	<p>На кафедрі виконуються наступні науково-дослідні теми: - «Розвиток інноваційного маркетингу сільськогосподарських підприємств» (номер держреєстрації 0111U008975, 2011-2013 рр.)</p>

Голова експертної комісії:

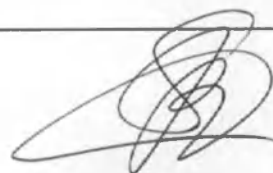

В.В.Писаренко

Контролюючий орган	Зміст зауважень	Заходи щодо усунення зауважень
	<p>функціонування ринку сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) в аграрному секторі економіки та його підприємствах..</p>	<p>(викладачі, аспіранти);</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Формування та розвиток систем забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств» (номер держреєстрації 0112U008126, 2012-2014 рр.) (викладачі, аспіранти); - «Оцінка рівня страхового захисту сільськогосподарських підприємств» (номер держреєстрації 0115U001052, 2015-2017 рр.) (Жмайлов В.М., Шумкова В.І.); - «Реформування фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації № 0109U006782) (Жмайлов В.М., Шумкова В.І.,.); - ДБТ 1/46 «Кон'юнктура світового та регіональних ринків сільськогосподарської продукції і продовольства за УКТЗЕД 01-24 та вплив її на стан ринкової рівноваги на аграрному ринку України» (номер державної реєстрації №0111U005846) (Жмайлов В.М., Данько Ю.І, Блюмська-Данько К.В., Онопрієнко І.М., Макаренко Н.О., Лищенко М.О.) ДБТ 180/2 «Кон'юнктура світового та регіональних ринків сільськогосподарської продукції і продовольства за УКТЗЕД 01-24 та вплив її на стан ринкової рівноваги на аграрному ринку України» (номер державної реєстрації 0112U006529) (Устік Т.В., Муштай В.А., Лищенко М.О., Онопрієнко І.М., Макаренко Н.О..). <p>Окрім того за 2012-2016 рр. науковцями кафедри виконано 3 ГДТ за замовленнями суб'єктів господарювання.</p>
	<p>Комісія рекомендує з метою активізації входження Університету до Європейського освітнього простору, активізації міжнародної співпраці та підвищення фахового рівня оволодіння іноземною мовою доцільно розширити практику стажування науково-</p>	<p>На сьогодні науково-педагогічний потенціал кафедри статистики, АГД та маркетингу зосереджений на активізації наукової роботи студентів та здобувачів з метою виявлення обдарованої молоді для подальшого навчання в аспірантурі, формування для Сумського НАУ висококваліфікованих кадрів із сучасним мисленням, вільним володінням іноземними мовами та комп'ютерними технологіями.</p> <p>Зміст науково-дослідної роботи студентів полягає в їх участі у таких заходах, як: виконання науково-дослідних робіт з проблематики тем наукових досліджень</p>

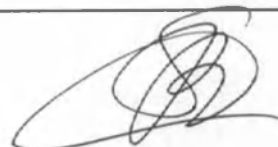
Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Контролюючий орган	Зміст зауважень	Заходи щодо усунення зауважень
	<p>педагогічних працівників у зарубіжних навчальних закладах.</p>	<p>кафедри статистики, АГД та маркетингу; робота студентів в наукових гуртках для підготовки до участі в студентських олімпіадах та конкурсах фахового спрямування; виступи з результатами власних наукових досліджень на міжнародних та всеукраїнських студентських наукових, науково-практичних конференціях, семінарах тощо; підготовка до публікації наукових статей з проблемних питань теорії та практики маркетингу.</p> <p>В тому числі викладачами кафедри статистики, АГД та маркетингу здійснюється робота щодо підготовки студентів 3-5 курсів до участі у всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт і звертається увага на підготовку студентів щодо участі у міжнародних та всеукраїнських студентських наукових конференціях, а також у всеукраїнських студентських олімпіадах. Зокрема, під керівництвом викладачів кафедри студенти здобули наступні дипломи та винагороди:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бортновська Н.В. 4 курс (Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з напрямку Маркетинг, Полтавський університет економіки і торгівлі, диплом); Безкостова Д.О. 4 курс (Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з напрямку Маркетинг, Полтавський університет економіки і торгівлі, диплом); 2013 р. Певна К.О. 5 курс (конкурс студентських наукових робіт з напрямку «Маркетинг», (2місце); Шутько А.І. 5 курс (конкурс студентських наукових робіт з напрямку «Маркетинг», диплом); 2014 р. Товкус А.І. 5 курс (конкурс студентських наукових робіт з напрямку «Маркетинг» 3 місце); 2015 р. Сподобаєв Д.А. 4 курс (конкурс студентських наукових робіт з напрямку «Маркетинг» диплом); <p>Співробітники кафедри беруть участь у роботі наукових конференцій в Німеччині, Польщі, Болгарії, Росії, Білорусі, Китаї тощо. Кафедрою проводиться велика робота щодо міжнародного співробітництва з питань удосконалення освітніх технологій навчання, розвитку системи зовнішньоекономічних зв'язків та адміністративного менеджменту відповідно до принципів Болонської угоди.</p>

Голова експертної комісії:

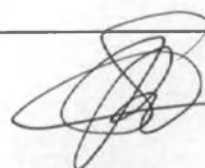

В.В.Писаренко

Контролюючий орган	Зміст зауважень	Заходи щодо усунення зауважень
		<p>В рамках членства в асоціації CASEE Сумський НАУ два роки поспіль отримував грант на проведення міжнародних літніх шкіл та семінарів з питань євроінтеграції англійською мовою на своїй базі. Міжнародна літня школа у липні 2013 року успішно приймала студентів Болгарії і Польщі, а у вересні 2014 року для студентів та викладачів СНАУ було проведено «Тиждень Європейських студій» за участю викладачів університетів-партнерів з Польщі, Болгарії та Угорщини.</p> <p>Сумський НАУ є учасником трирічного міжнародного спільного проекту за програмою Erasmus Mundus «Добробут, біотехнології та якість продукції тваринництва» (Італія, Польща, Словаччина).</p> <p>СНАУ є учасником проекту ДААД «Леонард-Ойлер» разом з університетом прикладних наук Нюртінген-Гайслінген (Німеччина). Упродовж 2010-2016 рр. близько 200 осіб з науково-педагогічного складу, а також докторантів, аспірантів перебували в науково-творчих і ділових зарубіжних відрядженнях.</p> <p>Щороку близько 15% студентів спеціальності «Маркетинг» проходять стажування за кордоном: США, Великобританія, Данія, Нідерланди, Швеція, Польща, Австралія, Німеччина, Швейцарія, Фінляндія.</p> <p>Кафедра статистики, АГД та маркетингу розширила контакти з вищими навчальними закладами Польщі, Чехії, Німеччини, Канади та США.</p> <p>В 2015-2016 рр. та 2016-2017 н.р продовжується плідна співпраця: заплановані стажування науково-педагогічних працівників в напрямку отримання грантів та використання коштів на підготовку фахівців..</p>

Висновок: Зауваження, які отримані під час попередньої експертизи, були прийняті до уваги, та проведена робота щодо їх усунення.

Голова експертної комісії:

V.V. Писаренко

9. ЗАУВАЖЕННЯ, ЩО БУЛИ ЗРОБЛЕНІ ПІД ЧАС ПОПЕРЕДНЬОЇ ЕКСПЕРТИЗИ АКРЕДИТАЦІЙНОЇ СПРАВИ

1. Експертна комісія встановила, що навчальний план за спеціальністю 075 «Маркетинг» ОКР «Бакалавр» набору 2016 року, є в наявності та відповідає державним вимогам.

2. Експертною комісією на місці встановлено, що у акредитаційній справі, поданій для попередньої експертизи у МОН, вказана кількість посадкових місць лише одного з чотирьох наявних залів їдальні СНАУ. Окрім цього харчового спеціалізованого структурного підрозділу СНАУ, на території університету розташовані вісім корпусів, в яких розміщені обладнані пункти громадського харчування, кожний з яких розрахований на 60 і більше посадкових місць. Подібні пункти харчування розміщені також у 4-х гуртожитках СНАУ. Всього на території СНАУ розміщено 1115 посадкових місць, де студенти університету фактично харчуються, що відповідає показнику 3.9 студентів на одне посадкове місце та вимогам ДБН В. 2.2.-3-97 (п.3.78). Експертна комісія зазначає, що таблиці дотримання Технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (Постанова КМУ № 1187 від 30.12.2015 р.) були надані для перевірки та відповідають акредитаційним вимогам.

3. Експертна комісія зазначає, що таблиці дотримання технологічних вимог щодо матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (Постанова КМУ № 1187 від 30.12.2015 р.) були надані для перевірки, додаються до експертних висновків та відповідають акредитаційним вимогам.

10. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

На підставі вивчення акредитаційної справи та перевірки безпосередньо в Сумському національному аграрному університеті якості складу кадрового, навчально-методичного, організаційного та матеріально-технічного забезпечення підготовки фахівців напряму підготовки 6.030507 «Маркетинг»; рівня їх підготовки та підвищення кваліфікації; змісту і рівня організації наукових досліджень; комісія пропонує керівництву СНАУ заходи, які спрямовані на підвищення якості підготовки фахівців за вищевказаною спеціальністю:

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

1. Більш ефективно використовувати наявний потенціал університету електронної бібліотеки, Інтернету, парку комп'ютерної техніки; зокрема, впровадження в навчальний процес навчально-методичних комплексів, розміщених на відкритих електронних ресурсах (eLearning, OCW, «Екзаменаріум») СНАУ, застосування аналітично-програмного забезпечення Diamond FMS.

2. Випусковій кафедрі Статистики, АГД та маркетингу активізувати наукову роботу студентів і залучати їх до участі в науково-дослідній роботі кафедри, підготовки до всеукраїнських галузевих конкурсів наукових робіт, тематичних олімпіадах та публікацій результатів наукових досліджень.

3. Активізувати зв'язки з провідними вітчизняними підприємствами та іноземними установами з метою підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, проходження навчально-виробничої практики та стажування з фаху студентів, співпраця з іноземними фахівцями-науковцями для обміну досвідом в сфері маркетингу та керівників підприємств для вдосконалення практичної підготовки студентів.

4. З метою активізації входження Університету до Європейського освітнього простору, поглиблення міжнародної співпраці та підвищення фахового рівня оволодіння іноземною мовою. Доцільно є також розширення практики стажування науково-педагогічних працівників у зарубіжних навчальних закладах.

5. Продовжити роботу з удосконалення методик навчання з урахуванням сучасних ринкових вимог до кваліфікаційного рівня бакалавра з маркетингу.

6. Продовжити роботу з впровадження в навчальний процес сучасного спеціалізованого програмного забезпечення, інтерактивних методик та тренінгових технологій, поповнювати кабінети і лабораторії навчально-технологічним обладнанням відповідно до сучасних технологій з метою удосконалення підготовки фахівців.

Вважаємо необхідним зазначити, що усунення зазначених недоліків може позитивно вплинути на покращення якості навчального та наукового процесів факультету економіки і менеджменту в цілому.

Проте зазначені недоліки не применшують загальних позитивних досягнень щодо здійснення підготовки бакалаврів з маркетингу.

На підставі вказаного вище та порівняння фактичних показників навчально-виховного процесу і вимог щодо акредитації, які подані у порівняльній таблиці, експертна комісія Міністерства освіти і науки України зробила висновок про спроможність Сумського національного аграрного університету надавати освітню послугу, що акредитується, за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» з ліцензованим обсягом 100 осіб денної форми та 50 осіб заочної форми навчання.

Порівняльна таблиця відповідності наявних умов провадження освітньої діяльності вимогам акредитації подана у додатках.

Голова експертної комісії:

завідувач кафедри маркетингу
Полтавської державної аграрної академії,
доктор економічних наук, професор

В.В.Писаренко

Член експертної комісії:

завідувач кафедри маркетингу
Таврійського державного агротехнологічного
університету,
доктор економічних наук, доцент

Д.Г.Легеза

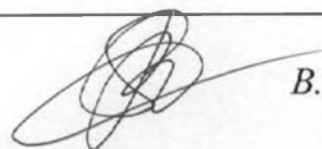
**З експертним висновком ознайомлений,
і один примірник отримав**

Ректор Сумського НАУ
д.с.-г., професор

В.І. Ладика

Голова експертної комісії:

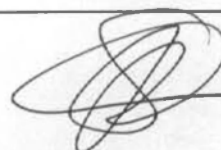
В.В.Писаренко

ДОДАТКИ

до висновків експертної комісії Міністерства освіти і науки України про підсумки акредитаційної експертизи підготовки фахівців галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напрямку підготовки 6.030507 «Маркетинг» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» у Сумському національному аграрному університеті

Голова експертної комісії:

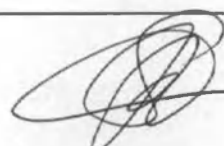

В.В.Писаренко

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
відповідності стану забезпечення навчального закладу
Ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти та
державним вимогам до акредитації напряму підготовки 6.030507
«Маркетинг» СНАУ, ОКР «Бакалавр»

№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показників за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»		
		норматив	фактичне значення показника	відхилення фактичного значення показника від нормативного
1. Загальні вимоги				
1.1.	Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями	+	+	Відповідає
1.2.	Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання/заочна форма навчання)	100/25	100/25	- / -
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності				
2.1.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	75	88,5	+13,5
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+ 50
2.2.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	75	83	+ 8

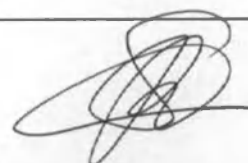
Голова експертної комісії:

 В.В.Писаренко

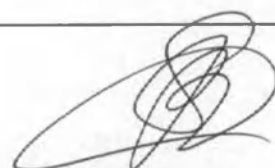
№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показників за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»		
		норматив	фактичне значення показника	відхилення фактичного значення показника від нормативного
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+ 50
	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	10	12,0	+ 2,0
2.3.	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	75	90	+ 15
	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+ 50
	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	10	12,0	+ 2,0

Голова експертної комісії:

 В.В.Писаренко

№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показників за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»		
		норматив	фактичне значення показника	відхилення фактичного значення показника від нормативного
2.4.	Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності та працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи (% від кількості годин для кожного циклу дисциплін навчального плану)	–	–	–
2.5.	Наявність кафедри (циклової комісії) з фундаментальної підготовки	+	+	Відповідає
2.6.	Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	Відповідає
	доктор наук або професор			
	кандидат наук, доцент	+	+	Відповідає
3. Матеріально-технічна база				
3.1.	Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	Відповідає
3.2.	Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+ 30
3.3.	Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	6	12	+6
3.4.	Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	+	+	Відповідає
3.5.	Наявність пунктів харчування	+	+	Відповідає
3.6.	Наявність спортивного залу	+	+	Відповідає
3.7.	Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	Відповідає
3.8.	Наявність медичного пункту	+	+	Відповідає
4. Навчально-методичне забезпечення				
4.1.	Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у тому числі варіативної компоненти)	+	+	Відповідає

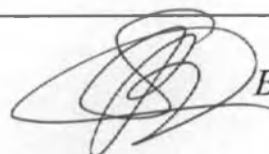
Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показників за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»		
		норматив	фактичне значення показника	відхилення фактичного значення показника від нормативного
4.2.	Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у тому числі варіативної компоненти)	+	+	Відповідає
4.3.	Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	Відповідає
4.4.	Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби):	100	100	Відповідає
4.4.1.	Навчальних і робочих навчальних програм дисциплін			
4.4.2.	Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт (% від потреби)	100	100	Відповідає
4.4.3.	Методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	Відповідає
4.5.	Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	Відповідає
4.6.	Забезпеченість програмами всіх видів практик (% від потреби)	100	100	Відповідає
4.7.	Наявність методичних указівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	Відповідає
4.8.	Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у тому числі з використанням інформаційних технологій) (% від потреби)	100	100	Відповідає
4.9.	Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	Відповідає
5. Інформаційне забезпечення				
5.1.	Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, наявними у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	Відповідає

Голова експертної комісії:

 В.В.Писаренко

№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показників за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»		
		норматив	фактичне значення показника	відхилення фактичного значення показника від нормативного
5.2.	Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	3	5	+2
5.3.	Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	3	5	+2
5.4.	Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернету як джерела інформації: наявність обладнаних лабораторій наявність каналів доступу	+ +	+ +	Відповідає Відповідає

Голова експертної комісії:

завідувач кафедри маркетингу
Полтавської державної аграрної академії,
доктор економічних наук, професор

В.В.Писаренко

Член експертної комісії:

завідувач кафедри маркетингу
Таврійського державного агротехнологічного
університету,
доктор економічних наук, доцент

Д.Г.Легеца

З експертним висновком ознайомлений:

Ректор Сумського НАУ,
д.с.-г., професор

В.І. Ладика

Голова експертної комісії:

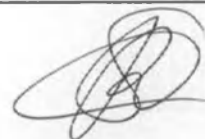

В.В.Писаренко

**ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПІДГОТОВКИ
фахівців за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг» СНАУ,
ОКР «Бакалавр»**

№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показників за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»		
		норматив	фактичне значення показника	відхилення фактичного значення показника від нормативного
Якісні характеристики підготовки фахівців				
1.	Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1.	Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	вик.
1.2.	Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	вик.
1.3.	Чисельність науково-педагогічних (педагогічних) працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	вик.
2.	Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1.	Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
2.1.1.	Успішно виконані контрольні завдання, %	90	95,5	+5,5
2.1.2.	Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	54,5	+4,5
2.2.	Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			
2.2.1.	Успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.2.2.	Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	55,4	+ 5,4

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показників за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за напрямом підготовки 6.030507 «Маркетинг»		
		норматив	фактичне значення показника	відхилення фактичного значення показника від нормативного
2.3.	Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
23.1.	Успішно виконані контрольні завдання, %	90	100,0	+10,0
23.2.	Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	63,8	+ 13,8
3.	Організація наукової роботи			
3.1.	Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	–	+	
3.2.	Участь студентів у науковій роботі (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	–	+	

Голова експертної комісії:

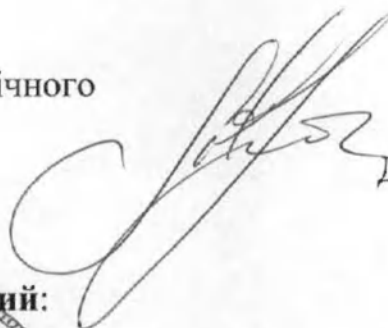
завідувач кафедри маркетингу
Полтавської державної аграрної академії,
доктор економічних наук, професор

В.В.Писаренко

Член експертної комісії:

завідувач кафедри маркетингу
Таврійського державного агротехнологічного
університету,
доктор економічних наук, доцент

Д.Г.Легеза

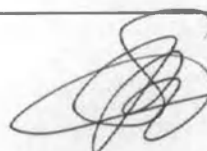
З експертним висновком означеної компетенції:

Ректор Сумського НАУ,
д.с.-г., професор

В.І. Ладика

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ
освітньої діяльності у сфері вищої освіти за напрямом підготовки
6.030507 «Маркетинг» СНАУ, ОКР «Бакалавр»

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ			
щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності			
1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	34,7	+32,3
2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	50	+20
3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	+
2) пунктів харчування	+	+	+
3) актового чи концертного залу	+	+	+
4) спортивного залу	+	+	+
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	+
6) медичного пункту	+	+	+
4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30
5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	+

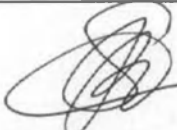
Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
Щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності			
1. Наявність опису освітньої програми	+	+	+
2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	+
3. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	+
4. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	+
5. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	+
6. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	+
7. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	+
Щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності			
1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	8	+31
2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	+

Голова експертної комісії:

 В.В.Писаренко

Найменування показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1	2	3	4
3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	+
4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	60	100	+40

Голова експертної комісії:

завідувач кафедри маркетингу
Полтавської державної аграрної академії,
доктор економічних наук, професор

В.В.Писаренко

Член експертної комісії:

завідувач кафедри маркетингу
Таврійського державного агротехнологічного
університету,
доктор економічних наук, доцент

Д.Г.Легеза

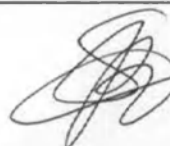
З експертним висновком ознайомлений:

Ректор Сумського НАУ,
д.с.-г., професор

В.І. Ладика

Голова експертної комісії:

В.В.Писаренко